

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Приймальна комісія

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор університету
д.і.н., професор _____ О.О. Нестуля
« ___ » _____ 2016 р.

ПРОГРАМА
фахових вступних випробувань

для вступу на навчання
за ступенем «Магістр»
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітня програма «Банківська справа»

Рекомендовано до затвердження
на засіданні приймальної комісії
протокол № 59 від 23.12.2016 р.
Відповідальний секретар
приймальної комісії
_____ О. С. Куцевол

Упорядники: Чижевська М.Б., доцент кафедри фінансів та банківської справи, к.е.н., доц.
Прасолова С.П., доцент кафедри фінансів та банківської справи, к.е.н., доц.

Рецензенти: Левченко Л.В., доцент кафедри фінансів та банківської справи, к.е.н., доц.;
Гудзь Т.П., доцент кафедри фінансів та банківської справи, к.е.н., доц.

Розглянуто на засіданні кафедри «Фінансів та банківської справи» 23 грудня 2016 р., протокол № 5

Зав. кафедри _____ проф. Карцевва В.В.

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	4
2. Перелік питань, що виносяться на вступне випробування....	5
3. Критерії оцінювання.....	10
4. Список рекомендованої літератури.....	11

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітньо-професійною програмою підготовки магістрів зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Банківська справа») (при вступі на навчання за освітнім ступенем для випускників, що мають диплом бакалавра, передбачається складання вступного іспиту.

Перелік питань для підготовки до іспиту базується на навчальному матеріалі фундаментальних та спеціальних дисциплін, що вивчались за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра.

Мета фахових вступних випробувань. Вступ на навчання за освітнім ступенем магістра полягає у визначенні рівня підготовленості вступників, які бажають навчатись у Полтавському університеті економіки і торгівлі за фахом «Фінанси, банківська справа та страхування».

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього ступеня магістра абітурієнти повинні мати базову вищу освіту та здібності до володіння знаннями, уміннями і навичками в галузі природничо-наукових, загальноекономічних та спеціально-економічних наук.

Характеристика змісту програми. Програма фахових вступних випробувань спирається на освітньо-професійну програму підготовки бакалавра за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» та відповідає вимогам до студентів, визначеним у галузевих стандартах вищої освіти даного освітнього ступеня.

Порядок проведення фахових вступних випробувань визначається Положенням про приймальну комісію ПУЕТ та Положенням про предметні екзаменаційні та фахові атестаційні комісії з проведення вступних випробувань.

2. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

Навчальна дисципліна «Гроші та кредит»

1. Сутність та функції грошей у їх взаємозв'язку.
2. Попит на гроші та фактори, що його визначають.
3. Механізм формування пропозиції грошей та основні фактори, що визначають його зміну.
4. Сутність та структура грошового обороту. Принципи організації безготівкового та готівкового обороту. Форми безготівкових розрахунків.
5. Грошова маса та показники її виміру. Грошова база: сутність, економічне призначення та взаємозв'язок із грошовою масою.
6. Закон грошового обігу. Швидкість обігу грошей та фактори, що на неї впливають.
7. Механізм поповнення маси грошей в обігу: первинна та вторинна емісія грошей. Сутність та механізм кредитної емісії грошей.
8. Сутність та елементи грошової системи. Типи грошових систем та їх еволюція.
9. Грошовий ринок: суть, структура, суб'єкти, інструменти.
10. Зміст та інструменти грошово-кредитної політики.
11. Інфляція: сутність, етапи розвитку, класифікаційні види. Методи державного регулювання інфляції.
12. Сутність та види грошових реформ. Грошові реформи як шлях стабілізації грошей.
13. Валютне регулювання та валютна політика. Органи валютного регулювання.
14. Необхідність, суть та функції кредиту. Стадії та закономірності руху кредиту. Економічні межі кредиту.
15. Позичковий процент: суть та чинники формування.
16. Фінансово-кредитні установи небанківського сектору (парабанківської системи) в Україні.
17. Види валютних систем, їх сутність та основні елементи. Еволюційний розвиток міжнародної валютної системи.
18. Сучасні монетаристські теорії грошей. Кейсіансько-неокласичний синтез.
19. Банківська система: поняття, основи її організації, принципи побудови та функції.
20. Центральні банки: призначення, організація, статус. Організаційно-правові основи функціонування та статус Національного банку України.
21. Поняття, класифікація, порядок створення та ліцензування банківської діяльності.
22. Організаційні структури та функції окремих видів банків.
23. Загальна характеристика сучасних банківських операцій та послуг.

Навчальна дисципліна «Банківські операції»

1. Походження, розвиток та функції комерційних банків. Види та класифікація банків. Банківські об'єднання.
2. Сутність, основні принципи організації банківських операцій, їх класифікація.
3. Відкриття і ведення банківських рахунків. Загальна характеристика форм та способів безготівкових розрахунків.
4. Необхідність і види міжбанківських розрахунків. Здійснення міжбанківських розрахунків через систему електронних платежів (СЕП).
5. Суть і принципи організації готівкових грошових розрахунків. Касові операції банків з клієнтами.
6. Загальна характеристика та види банківських послуг (кредитного характеру, гарантійних, довірчих та інших).
7. Економічна характеристика та джерела формування банківських ресурсів, їх класифікація.
8. Власний капітал банку, його структура, джерела формування, функції та значення. Достатність капіталу банку та фактори, що її визначають.
9. Економічний зміст депозитних операцій, їх класифікація та загальна характеристика. Система страхування (гарантування) вкладів населення в банках.
10. Економічний зміст операцій з не депозитного запозичення коштів, їх загальна характеристика. Функції та структура ринку міжбанківських кредитів.

11. Характеристика платіжного обороту. Суть і принципи організації безготівкових розрахунків.
12. Сутність та класифікації кредитних операцій банку. Організація кредитної діяльності банку, етапи і методи банківського кредитування.
13. Кредитний ризик та методи управління ним. Система оцінки кредитоспроможності позичальника банку.
14. Особливості механізму надання та погашення споживчого банківського кредиту та особливості кредитування у формі овердрафту.
15. Характеристика цінних паперів. Класифікація та види банківських операцій з цінними паперами. Види професійної банківської діяльності на фондовому ринку.
16. Поняття емісії цінних паперів та емісійної діяльності банків.
17. Економічна характеристика інвестиційних портфелів цінних паперів та загальні принципи оцінки цінних паперів у портфелях банку.
18. Економічні та організаційні основи здійснення валютних операцій. Класифікація валютних операцій комерційних банків.
19. Сутність торговельних валютних операцій та їх класифікація. Форми міжнародних розрахунків: суть, види, загальна характеристика.
20. Сутність, функції та учасники міжбанківського валютного ринку. Поняття та види валютної позиції банку.
21. Загальна характеристика неторговельних операцій комерційних банків та їх класифікація.
22. Характеристика сутності векселя та організації вексельного обігу в Україні. Класифікація операцій банку у сфері вексельного обігу.
23. Сутність фінансової стійкості комерційного банку та способи її забезпечення.

Навчальна дисципліна «Центральний банк і грошово-кредитна політика»

1. Основні етапи становлення НБУ. Національний банк України, основи його організації та діяльності. Нормативні акти, що визначають напрями діяльності НБУ, його функції та операції.
2. Виникнення і розвиток центральних емісійних банків. Функції центрального банку, його організаційна структура та управління.
3. Регламентация готівкового обігу в комерційних банках. Організація готівкового обігу на підприємствах та організаціях. Прогнозування касових оборотів банків
4. Методологічне і технічне забезпечення системи міжбанківських розрахунків
5. Вимоги НБУ до банків у разі здійснення рефінансування. Основні шляхи рефінансування комерційних банків.
6. Депозитні операції центрального банку
7. Операції на відкритому ринку з державними цінними паперами
8. Організація міжбанківських платежів в Україні.
9. Сутність і види кредитування центральним банком діяльності комерційних банків
10. Сутність та основні завдання банківського регулювання. Форми регулювання банківської діяльності НБУ
11. Реєстрація та ліцензування комерційних банків. Економічні нормативи регулювання діяльності комерційних банків
12. Механізм обов'язкового резервування та система гарантування депозитів в Україні.
13. Суть і необхідність банківського нагляду. Принципи, форми та методи банківського нагляду
14. Роль НБУ у касовому виконанні державного бюджету
15. Депозитарій Національного банку
16. Роль НБУ у касовому виконанні державного бюджету
17. Економічна сутність і необхідність валютного регулювання. Курсова політика НБУ. Створення та функціонування системи валютного регулювання в Україні
18. Зміст і порядок розробки Основних засад грошово-кредитної політики в Україні. Типи грошово-кредитної політики.
19. Управління процентною ставкою та обсягами резервів банків
20. Операції на відкритому та валютному ринках як інструмент грошово-кредитної

політики.

21. Оцінка результатів діяльності банків та визначення їх рейтингу. Заходи впливу до комерційних банків за порушення банківського законодавства
22. Зарубіжний досвід регулювання банківської діяльності та нагляду збоку центрального банку
23. Сутність та види державного боргу. Особливості обслуговування внутрішнього та зовнішнього державного боргу.

Навчальна дисципліна «Аналіз банківської діяльності»

1. Предмет, об'єкти, суб'єкти, методи та види аналізу банку та його завдання.
2. Економічна сутність зобов'язань банку, завдання їх аналізу. Особливості аналізу строкових депозитів та депозитів до запитання.
3. Зміст і завдання аналізу активних операцій банку. Коефіцієнтний аналіз якості активів.
4. Сутність, види банківського капіталу та основні підходи щодо його аналізу. Аналіз статутного капіталу банку та порядку його формування.
5. Аналіз якості активів та пасивів банку з погляду їх ліквідності. Аналіз потреби банку в ліквідних засобах.
6. Аналіз ефективності формування та використання банківських ресурсів.
7. Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу доходів і витрат банку. Особливості факторного аналізу доходів банку та оцінки рівня доходності банку.
8. Аналіз обсягів, динаміки та структури витрат банку. Особливості факторного аналізу витрат банку.
9. Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу прибутку і рентабельності банку. Особливості оцінки рентабельності діяльності банку та факторного аналізу норми прибутку на капітал.
10. Економічна сутність ліквідності банку, мета та завдання її аналізу. Аналіз коефіцієнтів ліквідності.
11. Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу кредитних операцій банку. Аналіз якості кредитного портфеля з погляду ризику та з погляду захищеності від можливих втрат.
12. Аналіз доходності та ефективності кредитних операцій.
13. Особливості факторного аналізу кредитного ризику за видами класифікованих кредитів та ризикованості кредитного портфеля банку.
14. Аналіз і оцінка управління валютним ризиком.
15. Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану комерційного банку (особливості аналізу фінансової стійкості, ділової активності та ліквідності банку).
16. Рейтингові системи оцінки фінансового стану комерційних банків.
17. Основні завдання, джерела інформації та основні підходи до аналізу операцій банку з цінними паперами.
18. Економічна сутність, завдання та інформаційна база аналізу валютних операцій банку. Особливості аналізу динаміки та структури валютних операцій, валютної позиції банку та ефективності валютних операцій.
19. Особливості аналізу лізингових операцій банку.
20. Аналіз факторингових операцій банку.
21. Аналіз динаміки, структури та ризикованості факторингових операцій.
22. Особливості узагальнюючого аналізу нетрадиційних послуг банку.

Критерії оцінювання знань

Оцінювання знань абітурієнтів проводиться за 100-бальною шкалою. При цьому використовуються такі критерії:

90-100 (відмінно)	абітурієнт дав правильну, вичерпну відповідь на поставлене питання, продемонстрував глибокі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей, явищ.
82-89 (дуже добре)	абітурієнт загалом відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, припустив несуттєву помилку і відповіді.
74-81 (добре)	абітурієнт отримує за правильну відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
64-73 (задовільно-непогано)	абітурієнт дав неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументації, показав задовільні знання літературних джерел.
60-63 (задовільно достатньо)	абітурієнт має неповне знання програмного матеріалу, але отримані знання відповідають мінімальним критеріям оцінювання.
0-59 (незадовільно)	абітурієнт дав неправильну відповідь, показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури, ухилився від аргументації або взагалі не відповів.

Екзаменаційний білет містить 3 питання з основних розділів, наведених у Програмі.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Нормативні джерела (Сайт НБУ //http:// www.bank.gov.ua):

1. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 року № 679-XIV (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс].
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс].
3. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006р. № 3480-IV (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс].
4. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 року № 2664-III (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс].
5. Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття їх відокремлених підрозділів: Постанова Правління Національного банку України від 08 вересня 2011 року № 306 [Електронний ресурс].
6. Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями: Постанова Правління НБУ від 25.01.2012 № 23 [Електронний ресурс].
7. Положення про порядок формування обов'язкових резервів: Затв. постановою Правління НБУ від 16.03.2006 р. № 91.
8. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена постановою Правління НБУ від 21 січня 2004 р. № 22 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс].
9. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах: Затв. пост. Правління НБУ від 12.11.03 р. № 492 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс].
10. Інструкція про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України: Постанова Правління НБУ від 12.12.2002 р. № 502 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс].
11. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків України: Затв. постановою Правління НБУ від 28.08.2001 р. № 368 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс].
12. Адамик Б.П. Центральний банк і грошово-кредитна політика: Підручник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2007. – 393 с.
13. Аналіз банківської діяльності: Підручник / [А.М. Герасимович, М.Д. Алексеєнко, І.М. Парасій-Вергуненко та ін.; ред. А.М.Герасимовича]. – К.: КНЕУ, 2003. – 599 с.
14. Банківські операції: Підручник / М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна, [та ін.]; за ред. А.М. Мороз . – 3-є вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2008. – 608 с.
15. Васюренко О.В. Економічний аналіз діяльності комерційних банків: Навч. Посіб. / О.В. Васюренко, К.О. Волохата. – К.: Знання, 2006. – 463 с.
16. Гроші та кредит: Підручник / [М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна та ін.; ред. М.І. Савлука]. – К.: КНЕУ, 2008. – 602 с.
17. Гудзь Т.П. Гроші та кредит: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення курсу / Т.П. Гудзь, О.В. Шиндер. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2009. – 153с.
18. Збірник задач з аналізу банківської діяльності: Навч. Посіб./ [А.М. Герасимович, І.М. Парасій-Вергуненко, Л.О. Примостка та ін.; ред. А.М. Герасимовича]. – К.: КНЕУ, 2006. – 504с.
19. Левченко Л.В. Гроші та кредит. Навч. посіб. / Л.В. Левченко. – К.: Центр навчальної літератури, 2011. – 224 с.
20. Міщенко В.І. Банківські операції: підручник / В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янська, О.Г. Коренєва . – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 796 с.
21. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: Навч.- метод. Посібник для самост. вивч. Диск / І.М. Парасій-Вергуненко. - К.: КНЕУ, 2003. – 347 с.
22. Прасолова С.П. Банківські операції: навч.посіб. та практ. / С.П. Прасолова, О.С. Вовченко. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 568 с.
23. Прасолова С.П. Банківські операції: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни за кредитно-модульною системою організації навчального процесу для студентів напряму підготовки “Фінанси і кредит” програми професійної

- підготовки «Банківська справа»/ С. П. Прасолова, О. С. Вовченко. - Полтава: РВВ ПУСКУ (електронний ресурс), 2009. – 179 с.
24. Прасолова С.П., Вовченко О.С. Аналіз банківської діяльності: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни за кредитно-модульною системою організації навчального процесу для студентів напряму підготовки «Фінанси і кредит» програми професійної підготовки «Банківська справа» / Прасолова С.П., Вовченко О.С. - Полтава: РВВ ПУСКУ, 2009. – 110 с.
  25. Центральний банк та грошово-кредитна політика: Підручник – За ред. А.М. Мороза, М.Ф.Пуховкіна, М.І.Савлук та ін. – К.: КНЕУ, 2005. – 556с.
  26. Чижевська М.Б., Левченко Л.В., Вовченко О.С. Центральний банк і грошово-кредитна політика: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни за кредитно-модульною системою організації навчального процесу для студентів спеціальності «Фінанси» і «Банківська справа» [Електронний ресурс]. – Полтава: ПУЕТ, 2012. – Режим доступу: Електронний читальний зал ПУЕТ.